

Motion till riksdagen 2024/25:1936

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Anslagsfördelning

Anslagsförslag 2025 för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Statens kulturråd	76 668	3 000
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	454 582	390 000
1:3 Skapande skola	226 464	±0
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45 153	1 000
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 753	10 000
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 689 455	35 000
1:7 Myndigheten för kulturanalys	20 318	±0
2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 134 044	±0
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	249 098	50 000
2:3 Statens musikverk	105 775	±0
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	203 678	8 000
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	150 931	±0
3:3 Institutet för språk och folkminnen	76 566	±0
4:1 Statens konstråd	12 096	±0
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42 518	±0
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 947	3 000

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	45 608	30 000
5:1 Konstnärsnämnden	24 829	±0
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	558 530	5 000
6:1 Riksarkivet	509 579	40 000
7:1 Riksantikvarieämbetet	325 784	9 000
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	299 782	20 000
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	490 000	30 000
7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000	2 000
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 556 061	130 000
8:2 Centrala museer: Stiftelser	275 714	55 000
8:3 Bidrag till vissa museer	79 218	±0
8:4 Forum för levande historia	64 036	±0
8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80	±0
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	19 032	±0
9:2 Stöd till trossamfund	82 700	5 000
10:1 Filmstöd	554 444	70 000
11:1 Sändningar av TV Finland	9 574	±0
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 531	±0
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	733	±0
11:4 Stöd till taltidningar	43 406	±0
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	66 805	50 000
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	290 680	10 000
12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	2 000	±0
13:1 Stöd till idrotten	2 126 811	425 000
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	52 164	40 000
13:3 Stöd till friluftorganisationer	104 785	10 000
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000	±0
13:5 Insatser för den ideella sektorn	273 758	±0
14:1 Statsbidrag till studieförbund	1 641 023	350 000
14:2 Statsbidrag till folkhögskolor	2 446 760	380 000
14:3 Bidrag till tolkutbildning	57 331	±0
14:4 Särskilt utbildningsstöd	227 158	±0
15:1 Spelinspektionen	97 932	±0
99:1 Digitaliseringssatsning för kulturarvsinstitutioner	±0	100 000
99:2 Särskilda insatser inom folkbildningen	±0	106 000
Summa	16 861 894	2 367 000

Anslag 1:1 Statens kulturråd

I dag är det alltför stora skillnader mellan elevers tillgång till professionell kultur, vilket rimmar illa med det nationella målet om alla barns rätt till kultur.

I Norge finns sedan 1994 en nationell samlande aktör, Scenekunstbruket, som väljer ut högkvalitativa föreställningar för barn och ungdomar, till de som ingår i ”Den

kulturelle skolesekken”. Vänsterpartiet vill se att en liknande struktur införs i Sverige och föreslår en ettårig ökning på 3 miljoner kronor av anslaget till Statens kulturråd 2025 i syfte att utreda frågan.

Anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

För anslag 1:2 föreslår Vänsterpartiet en total ökning om 390 miljoner kronor 2025, fördelat enligt nedan.

Stöd till nationella minoriteters kultur

De nationella minoriteternas kultur är underfinansierad och infrastrukturen är svag. Det behövs ett riktat stöd till kulturutövare inom dessa språk. Vänsterpartiet höjer stödet med 10 miljoner kronor 2025 för att möjliggöra satsningar på språkrevitalisering genom kultur, litteraturutgivning, resursbibliotek m.m.

Stöd till det ideella kulturlivet

Stödet till det ideella kulturlivet som administreras av Kulturrådet och kan sökas av centrala kulturorganisationer har länge legat på samma nivå trots att organisationerna och de aktiva medlemmarna blivit fler. Vänsterpartiet föreslår en ökning av stödet med 25 miljoner kronor 2025.

Höjt anslag till allianserna

Allianserna är i dag en tredje anställningsform särskilt utformad för att kunna erbjuda en mer trygg inkomst för kulturskapare. Vänsterpartiet vill att stödet till kulturallianserna stärks för att fler kulturskapare ska kunna antas och föreslår en uppräknings av stödet med 30 miljoner kronor 2025.

Stöd till lokala kulturprojekt

Vänsterpartiet vill se fler lokala kulturprojekt och föreslår därför ett stöd till paraplyorganisationer att sedan fördela vidare till deras medlemmar. Stödet syftar till att stärka och möjliggöra för ideella krafter på lokal nivå. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 15 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Kulturskolan

Vänsterpartiet vill se en förstärkning av det nationella stödet till kulturskolan för att öka tillgängligheten och föreslår därför att anslaget ökas med 100 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Mer pengar till biblioteken

Vänsterpartiet vill se ökade resurser för att kunna genomföra den nationella biblioteksstrategin och föreslår därför en ökning av anslaget med 210 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Vänsterpartiet vill ge Riksantikvarieämbetet i uppdrag att genomföra dokumentation och kartläggning av romers och resandes bosättningar i syfte att synliggöra dem som en viktig del av vårt svenska kulturarv. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 1 miljon kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Det är centralt att hela landet har tillgång till kulturella mötesplatser och vi ser att såväl föreningar som kommunala och regionala institutioner behöver ett utökat stöd för att upprätthålla en god standard och tillgänglighet. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Anslaget fördelar pengar till kultursamverkansmodellen och är statens stöd till regional kulturverksamhet. I modellen finns numera ingen löne- och prisuppräknings utan kostnaderna hamnar på regionerna. I de för regionerna ekonomiskt hårda tider som råder anser Vänsterpartiet att det är viktigt att staten bidrar till en kvalitativ kultursektor i hela landet. Det behövs resurser till exempelvis länsmusik, länsteatrar och läns museer. Vi vill också satsa på en ny nyckelfunktion: regionala kulturskolesamordnare, för att stötta elever och lärare inom kulturskolan. Vänsterpartiet avsätter 35 miljoner kronor 2025 för ändamålet.

Anslag 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Stärkt stöd behövs till det fria kulturlivet inom flera kulturyrtingar. Den här delen av sektorn står för en stor andel av utbudet av kultur riktad till barn och unga. Många aktörer turnerar och står därmed också som garant för att kulturen når utanför storstäderna. Efter pandemin och det höga kostnadsläget lider många av de fria aktörerna av höga kostnader och färre i publiken. Kulturrådet har uttryckt en stark oro för starkt försämrade villkor om inte anslaget räknas upp. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Distributionskostnader och papperspriser pressar bokförlag och tidningsutgivare. Genom höjt stöd kan t.ex. utgivning på mindre språk öka och fler tidskrifter än i dag få stöd från Kulturrådet. Vänsterpartiet föreslår en höjning av anslaget med 8 miljoner kronor 2025.

Anslag 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

I väntan på beslut om flytt av nämndens verksamhet ser vi att det behövs en resursförstärkning. Det är viktigt att man kan kanalisera ett starkt stöd till såväl de ideella som yrkesverksamma inom sektorn, och med det förstärka sitt viktiga arbete med att ta till vara och föra vidare den stora kunskap och kompetens som finns inom den svenska hemslöjdsrörelsen och samtidigt stötta utvecklingen av det framtida slöjdandet. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 3 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Syftet med MU-avtalet är att ge en rimlig ersättning till bild- och formkonstnärer vid utställningar. I dag följer dock inte vissa museer avtalet. Orsaken är brist på pengar.

För Vänsterpartiet är det viktigt att konstnärer får betalt för hela processen kring en utställning och vi föreslår därför en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Vänsterpartiet vill se en ökning av den individuella visningsersättningen. Ersättningen är ett generellt konstnärsstöd avsett att kompensera konstnären för den inskränkning som görs i upphovsrättslagen. Vi föreslår en ökning av anslaget med 5 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 6:1 Riksarkivet

För anslag 6:1 föreslår Vänsterpartiet en total ökning om 40 miljoner kronor 2025, fördelat enligt nedan. Mellan 2018 och 2022 minskade personalstyrkan med 100 personer samtidigt som uppdraget växte.

Riksarkivets finansieringsmodell

Ett anslag för att lägga om Riksarkivets finansieringsmodell där de i stället för att fakturera andra myndigheter som använder sig av arkivets tjänst i efterhand får en direkt finansiering i ett nytt anslag. Nuvarande modell försvårar planeringen av lokaler och utgör ett ekonomiskt risktagande för myndigheten. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Resurser till den nationella arkivdatabasen (NAD)

Vänsterpartiet vill se ett riktat anslag och uppdrag till Riksarkivet för arbetet med den nationella arkivdatabasen då denna under sju år saknat organiserad utveckling eftersom Riksarkivet saknat medel för verksamheten. Databasen är viktig för forskare och likaså en viktig kanal för arkivinstitutionerna att sprida information om arkiven. Vi föreslår en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 7:1 Riksantikvarieämbetet

För anslag 7:1 föreslår Vänsterpartiet en total ökning om 9 miljoner kronor 2025, fördelat enligt nedan.

Arkeologiska fynd

Vänsterpartiet vill se en höjning av anslaget med syftet att täcka ökade kostnader runt arkeologiska fynd som uppkommit under senare år. Vi föreslår en ökning av anslaget med 4 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Pengar till återförande av samiska föremål och kvarlevor

Vi vill införa ett sökbart stöd för museer, institutioner och organisationer som arbetar med återförandet av samiska föremål och kvarlevor. För ändamålet föreslår vi en ökning av anslaget med 5 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Vänsterpartiet vill se en förstärkning av stödet för att förstärka länsstyrelsernas möjlighet att skydda, bevara och tillgängliggöra kulturmiljöer och kulturarv. Vi föreslår en ökning av anslaget med 20 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Anslaget har inte höjts sedan 2009 och behoven är mycket stora i dag. Ersättningen bör höjas för att undvika ytterligare underhållsskulder och fördyringar som kan uppstå när renoveringar och restaureringar måste skjutas upp. Vänsterpartiet föreslår att en trappmodell införs som innebär en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor jämfört med regeringens anslag 2025 och därefter ytterligare höjningar stegvis.

Anslag 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer

Vänsterpartiet vill se en uppräknig av anslaget till arbetslivsmuseerna och föreslår en ökning med 2 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 8:1 Centrala museer: Myndigheter

För anslag 8:1 föreslår Vänsterpartiet en total ökning om 130 miljoner kronor 2025, fördelat enligt nedan.

Bevara och säkra samlingarna

Många museer har flaggat för stora problem med arbetet med att bevara samlingarna, vilket innebär en stor risk för vårt gemensamma kulturarv. Vänsterpartiet föreslår därför en ökning av anslaget med 40 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Återinför de fria entréerna på museum

Vänsterpartiet vill återinföra de fria entréerna för vuxna på statens museer och föreslår en ökning av anslaget med 90 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 8:2 Centrala museer: Stiftelser

För anslag 8:2 föreslår Vänsterpartiet en total ökning om 55 miljoner kronor 2025, fördelat enligt nedan.

Tekniska museet

Flera museer som ingår i anslaget har viktig verksamhet riktad mot barn och unga och bör därför ingå i fri entré-reformen. Vi föreslår att Tekniska museet får medel för att kunna ge barn i åldern 7–19 år fri entré och för att kunna utvidga sin turnéverksamhet. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 40 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Skansen

Skansen har unika miljöer som riskerar att förfalla om inte snabba insatser görs. I dagsläget räcker inte statsbidraget till för att täcka kostnaderna för underhåll och bevarande av de kulturhistoriska miljöerna. Vänsterpartiet föreslår att Skansen får medel specifikt för ändamålet underhåll och bevarande av de kulturhistoriska miljöerna och tillför anslaget 15 miljoner kronor 2025.

Anslag 9:2 Stöd till trossamfund

Vänsterpartiet sänker medlemsgränsen för trossamfund som söker statligt stöd till 1 000 medlemmar i stället för dagens 2 500. Som en följd av detta ökar vi anslag 9:2 med 5 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 10:1 Filmstöd

Anslaget till Svenska Filminstitutet (SFI) har legat fast sen 2017, samtidigt som kostnadsökningarna varit stora, bl.a. på grund av inflation och kraftigt höjd hyra. Situationen har eskalerat under flera år, med allt fler nedskärningar och nu senast med uppsägning av 15 procent av personalstyrkan. Om SFI ska kunna fortsätta sitt arbete med att tillgängliggöra, bevara och utveckla det svenska filmarvet behöver en uppräknings av anslaget omgående ske. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 70 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

För att på allvar stärka tryggheten i samhället och i politiskt eftersatta områden vill vi införa trygghetszoner i stället för visitationszoner. I en trygghetszon ska skolor, socialtjänst, polis och andra myndigheter och civila organisationer få extra resurser under en längre period. Syftet är att stärka det brottsförebyggande arbetet genom bl.a.

ökad närvaro och ett ökat socialt engagemang för att bygga lokalt förtroende tillsammans med och för människorna i området. Vår totala satsning uppgår till 500 miljoner kronor för 2025 och fördelas, förutom på UO17 även på tre andra utgiftsområden (UO4, UO9 samt UO16).

Vi avsätter 50 miljoner kronor för ändamålet under anslag 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, år 2025.

Anslag 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Bidraget har inte följt med den ökning som de facto skett inom verksamheterna. Vänsterpartiet ökar anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 13:1 Stöd till idrotten

För anslag 13:1 föreslår Vänsterpartiet en total ökning om 425 miljoner kronor 2025, fördelat enligt nedan.

Barn och unga i idrotten

Barns och ungdomars deltagande i idrott har blivit en klassfråga. Det påverkar både rätten till en meningsfull fritid och rätten till fysisk och psykisk hälsa. Vänsterpartiet genomför en höjning av det generella anslaget till idrotten, delvis för att idrotten ska kunna klara dagens ekonomiska läge men även för att möjliggöra en satsning på idrott i idrottssvaga områden. 2025 avsätter vi 225 miljoner kronor för ändamålet.

Särskild satsning på parasport

I dag finns inga särskilda medel avsatta ifrån staten sida för parasport men runt 3 procent beräknas gå dit. Parasporter finns inom ett stort antal specialidrottsförbund och det kan inledningsvis krävas extra resurser när man startar upp nya grupper och särskilda anpassningar för att kunna inkludera flera. Vänsterpartiet föreslår därför en öronmärkt satsning på parasporten och en ökning av anslaget med 175 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Stöd för att utveckla idrottsanläggningar

Många kommuner står inför stora behov av nybyggda eller ombyggda idrottsytor, men få har erfarenhet av att bygga nya hallar och risken är stor att man inte tänker nytt och för framtidens idrottande. Vänsterpartiet har länge efterfrågat en svensk funktion liknande den danska nationella instansen för ändamålet: lokal- och anläggningsfonden, som bistår med såväl finansiellt stöd som processtöd från arkitekter och andra experter till kommunerna.

Nu har det äntligen blivit verklighet i och med bildandet av Center för idrotts- och friluftsanläggningar, som ska stötta kommuner och föreningar med kunskap. Nästa steg är rådgivning och Vänsterpartiet föreslår att detta center, likt det danska, också ska få en

budget för att bidra med nationellt ekonomiskt stöd till de lokala byggprojekten och avsätter 25 miljoner kronor 2025 för ändamålet.

Anslag 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Många förenings- och samlingslokaler är eftersatta. På mindre orter och landsbygden är de föreningsdrivna mötesplatserna garanten för att det ska finnas ett kulturutbud. Folkets Hus och Parker, Våra Gårdar, bygdegårdarna och hembygdsföreningarna är de stora samlingsorganisationerna för den här typen av samlingsplatser och betyder mycket för landsbygdens civilsamhälle. Genom ett permanentande av den förra regeringens satsning under pandemin får dessa organisationer möjlighet att utveckla sitt arbete med mötesplatser och aktiviteter på landsbygden. Vänsterpartiet avsätter 40 miljoner kronor för ändamålet 2025.

Anslag 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Friluftorganisationer gör ett stort och viktigt jobb för att erbjuda människor en gemenskap kring friluftslivet. Inom paraplyorganisationen Svenskt Friluftsliv samlas en bredd av föreningar som inrymmer såväl simträning som vattenvård och brukshundsträning. Verksamheterna är hälsofrämjande och har låga trösklar in för barn och unga. Vi ser att det finns en stor potential att nå ut till fler barn och pedagoger genom de skolprojekt som finns i dag. Behoven av att utveckla it-strukturerna är stora och det saknas ledare inom många organisationer. Regeringens satsning är riktad till aktiviteter för äldre, men vi vill ge se en generell höjning. Vi ökar därför anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 14:1 Statsbidrag till studieförbund

Folkbildningen är en viktig plattform för människors möjlighet till bildning och utveckling under hela livet. Vänsterpartiet avvisar därför regeringens förslag på minskat statsbidrag till studieförbunden. Utöver detta föreslår vi en ökning av anslaget med 250 miljoner kronor. Sammantaget föreslår vi en ökning av anslaget med 350 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Anslag 14:2 Statsbidrag till folkhögskolor

För anslag 14:2 föreslår Vänsterpartiet en total ökning om 380 miljoner kronor 2025, fördelat enligt nedan.

Förstärkt stöd per årsplats på folkhögskolan

Folkbildningsanslaget har ingen löne- och prisuppräknings och har därför urholkats över tid. Folkhögskolan har heller inte ingått i Lärarlyftet. Samtidigt är en allt större andel av deltagarna i behov av särskilt stöd. Läget på landets folkhögskolor blir mer och mer akut och Vänsterpartiet vill därför se ett förstärkt bidrag per årsplats. Vi föreslår en ökning av anslaget med 160 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag 2025.

Satsning på extra utbildningsplatser på folkhögskolan

Folkhögskolan fyller en viktig roll vid hög arbetslöshet. Man är bra på att nå dem med kort utbildning som står långt ifrån arbetsmarknaden. I dag ser vi ett ökat tryck på antalet sökande och behovet av dessa utbildningsinsatser är därför stort. Vänsterpartiet föreslår en särskild satsning med 2 000 extra platser på folkhögskola 2025–2027. För ändamålet avsätter vi 220 miljoner kronor 2025.

Nytt anslag 99:1: Digitaliseringssatsning för kulturarvsinstitutioner

Det finns i dag många kulturarvsinstitutioner och enskilda arkiv som är i stort behov av digitalisering men som saknar resurser. En digitalisering tryggar delvis kulturarvet men öppnar även upp för större möjligheter att använda landets arkiv. Utöver det skapas arbetstillfällen i en sektor som verkligen behöver det. Vänsterpartiet föreslår att det under tre års tid tillförs arkivsektorn extra pengar i syfte att finansiera digitaliseringsprojekt. Vi avsätter 100 miljoner kronor för ändamålet 2025.

Nytt anslag 99:2: Särskilda insatser inom folkbildningen

Folkbildningsrådet hade tidigare regeringens uppdrag att lämna statsbidrag för särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända. Satsningen minskade dock kraftigt mellan 2022 och 2023, för att helt försvinna 2024. Studieförbunden har fyllt en annan roll än sfi när det kommer till utbildningsinsatser för dessa grupper – verksamheter som varit både uppskattade och framgångsrika. Vänsterpartiet föreslår därför ett riktat stöd för särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare, samt flyktingar från Ukraina. För detta avsätter vi 106 miljoner kronor 2025.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Daniel Riazat (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Isabell Mixter (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)